

VoIP KOMUNIKACE

**z pohledu
české legislativy**

**Roman Vithous,
vithous@aodt.cz
Asociace operátorů digitální telefonie, z.s.p.o.**

Témata

1. Obecný právní rámec a vstup do podnikání
2. VoIP komunikace - kam a jak ji začlenit
3. Používání telefonních čísel u VoIP komunikace

Právní rámec komunikačních činností

Základ - Zákon č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích (ZoEK).

Upravuje zejména:

- vstup podnikatelů do oboru a podmínky podnikání
- typy komunikačních činností + pravidla
- status regulátora a regulaci trhu

Zákon 127/2005 Sb.

- Významně usnadnil zahájení komunikačních činností a budování komunikačních sítí novým podnikatelům či zájemcům.
- Místo licenční politiky, tedy postupu „povolovacího“ nově zavedl postup „ohlašovací“.
- Zájemce o podnikání v komunikacích v současnosti pouze své podnikání oznámí zákonem stanoveným postupem Českému telekomunikačnímu úřadu (ČTÚ). Pokud je oznamovatel obecně způsobilý k podnikání a podané ohlášení je bez vad, může oznamovatel podle zákona již ke dni doručení ohlášení ČTÚ zahájit svou činnost.

Zákon 127/2005 Sb.

- Pro zahájení podnikání v oblasti komunikací nejsou mimo ohlášení ČTÚ nutná žádná další živnostenská oprávnění, koncese či licence.
- ČTÚ je povinen tomu, kdo řádně ohlásil komunikační činnost, do jednoho týdne od doručení vydat osvědčení o tom, že činnost byla ohlášena.

Zákon 127/2005 Sb.

- *Jednoduchý úkon, jakým je ohlášení, nahradil například u veřejné telefonní služby komplikované, zdlouhavé a nákladné licenční řízení, zatížené poplatkem 100000 Kč jen za podání žádosti!*
- *Získání licence k poskytování veřejné telefonní služby bylo v minulosti navíc zcela znemožněno jiným subjektům, než akciovým společnostem, zatímco dnes může tuto komunikační službu poskytovat i fyzická osoba!*

Zákon 127/2005 Sb.

- Vedle podmínek vstupu do podnikání zákon definuje jednotlivé základní typy komunikačních činností, služeb a sítí a dosti detailně stanovuje také všechny podstatné povinnosti subjektů, podnikajících v oblasti komunikací.
- Nově konstituuje Český telekomunikační úřad ,který je podle § 3 ZoEK určen jako *„ústřední správní úřad pro výkon státní správy ve věcech stanovených tímto zákonem, včetně regulace trhu a stanovování podmínek pro podnikání v oblasti elektronických komunikací a poštovních služeb.“*

Zákon 127/2005 Sb.

- Mimo kompetencí ČTÚ zákon také vymezil některé kompetence Ministerstva informatiky. O ty se po jeho zániku podělila, společně s dalšími kompetencemi v oblasti komunikací, ministerstva vnitra a průmyslu.
- Zákonem 127/2005 Sb. byl zrušen a jím nahrazen Zákon 151/2000 Sb. o telekomunikacích, třináct prováděcích vyhlášek a všechny individuální i generální licence.

Další předpisy

- Se ZoEK, a následně během jeho zavádění bylo postupně vydáno množství nových vyhlášek, opatření a rozhodnutí.
- Aktualizovaný seznam je k dispozici na webu ČTÚ.
- Mnohé z nich se netýkají hlasové komunikace, zájemce o poskytování VoIP komunikace se s nimi vůbec nemusí dostat do kontaktu.

Další předpisy

- S VoIP komunikací mohou souviset:
 - **Vyhl. 290/2007 Sb.** o úhradě nákladů na databázi údajů pro potřeby tísňového volání
 - **Vyhl. 238/2007 Sb.** o rozsahu, formě a způsobu předávání osobních a identifikačních údajů, formě databáze těchto údajů a rozsahu, formě a způsobu předávání těchto údajů subjektu, který provozuje pracoviště pro příjem volání na čísla tísňového volání (vyhláška o předávání údajů pro účely tísňových volání)
 - **Vyhl. 117/2007 Sb.** o číslovacích plánech sítí a služeb elektronických komunikací, ve znění vyhlášky č. 231/2008 Sb.
 - **Vyhl. 442/2006 Sb.** kterou se stanoví struktura informací zveřejňovaných o povinném subjektu způsobem umožňujícím dálkový přístup. Vyhl. 486/2005 Sb. kterou se stanoví výše a způsob úhrady efektivně vynaložených nákladů na zřízení a zabezpečení rozhraní pro připojení koncového telekomunikačního zařízení pro odposlech a záznam zpráv, na uchovávání a poskytování provozních a lokalizačních údajů a na poskytování informací z databáze účastníků veřejně dostupné telefonní služby
 - **Vyhl. 485/2005 Sb.** o rozsahu provozních a lokalizačních údajů, době jejich uchovávání a formě a způsobu jejich předávání orgánům oprávněným k jejich využívání
 - **Vyhl. 336/2005 Sb.** o formě a rozsahu informací poskytovaných z databáze účastníků veřejně dostupné telefonní služby a o technických a provozních podmínkách a bodech pro připojení koncového telekomunikačního zařízení pro odposlech a záznam zpráv

Další předpisy

- **Vyhl.160/2005 Sb.** kterou se stanoví forma Telekomunikačního věstníku, způsob uveřejňování údajů a způsob jejich předávání k uveřejnění Vyhl.159/2005 Sb. kterou se stanoví vzor průkazu k výkonu státní kontroly elektronických komunikací, ve znění vyhlášky č. 26/2006 Sb.
- **Vyhl. 158/2005 Sb.** kterou se stanoví minimální náležitosti návrhu smlouvy o přístupu nebo o propojení veřejných komunikačních sítí
- **VI. nař. 154/2005 Sb.** o stanovení výše a způsobu výpočtu poplatků za využívání rádiových kmitočtů a čísel, ve znění nařízení vlády č. 288/2007 Sb. a nařízení vlády č. 162/2008 Sb.
- **Dokumenty ČTÚ - Všeobecná oprávnění**, „Opatření obecné povahy“ a „Rozhodnutí o ceně“

VoIP komunikace - kam a jak ji začlenit

- VoIP komunikace jako taková není v ČR upravena žádným zvláštním právním předpisem
- Nejde o komunikační činnost, ani o síť či službu, jimiž se současná zákonná úprava zabývá, ale o technologii.
- O technologiích § 6 odst. 3 ZoEK uvádí následující:
 - ***„Ministerstvo a Úřad jsou povinny zohlednit potřebu technologicky neutrální regulace; technologicky neutrální regulací se rozumí regulace, která neukládá povinnost použít konkrétní druh technologie a ani žádný druh technologie nezvýhodňuje.“***

VoIP komunikace - kam a jak ji začlenit

=> Zákon staví VoIP technologii plně na roveň jakýmkoli jiným technologiím. Samostatně ji, obdobně jako jiné technologie, nezná a podmínky poskytování služeb či budování a provozování sítí definuje „univerzálně“.

Nevýhoda - poskytovatele a uživatele této technologie současný stav někdy znejist'uje v tom, jakou službu vlastně aktuálně z pohledu zákona poskytují, hodlají poskytovat či užívají a jaké podmínky u ní platí...

VoIP komunikace - kam a jak ji začlenit

Jak se zorientovat?

Metodicky nejde o složitý postup. Zákon 127/2005 Sb. definuje jednotlivé typy služeb a sítí v části **„Vymezení pojmů“** v § 2. Analýzu, zda jde u nějaké VoIP komunikace o službu ve smyslu tohoto zákona je nejlépe zahájit porovnáním s ustanovením § 2 písm. n) první část, kde se uvádí:

„Pro účely tohoto zákona se rozumí: službou elektronických komunikací služba obvykle poskytovaná za úplatu, která spočívá zcela nebo převážně v přenosu signálů po sítích elektronických komunikací.....“

VoIP komunikace - kam a jak ji začlenit

=> Není-li konkrétní komunikační služba obvykle poskytována za úplatu, není službou ve smyslu tohoto zákona.

Příklady:

- *P2P komunikace ve „volném“ internetu*
- *svépomocné nekomerční komunity*

Na tyto subjekty se nevztahuje registrační povinnost.....

VoIP komunikace - kam a jak ji začlenit

Je-li konkrétní komunikační služba obvykle poskytována za úplatu, je službou ve smyslu tohoto zákona a provozovatel podléhá povinnosti ohlásit činnost ve smyslu § 8 ZoEK.

Z hlediska dalších povinností (vedle ohlášení činnosti) je důležité posoudit, jaký charakter má poskytovaná služba z pohledu, zda je či není veřejně dostupná.

VoIP komunikace - kam a jak ji začlenit

Je služba veřejně dostupná?

To zjistíme porovnáním s ustanovením § 2 písm. o) první část, kde se uvádí:

„Pro účely tohoto zákona se rozumí: veřejně dostupnou službou elektronických komunikací služba elektronických komunikací, z jejíhož využívání není nikdo předem vyloučen....“

VoIP komunikace - kam a jak ji začlenit

=> Není-li poskytovatelem služby elektronických komunikací v jeho podmínkách stanoveno, že je ze služby někdo vyloučen, jedná se o veřejně dostupnou komunikační službu.

Podnikatel poskytující tento typ služby má již zákonem stanoveny značně rozsáhlé povinnosti. Ty jsou uvedeny zejména v hlavě IV. zákona 127/2005 Sb., počínaje §§ 61 a následujícími. *(Přehlednosti však nijak nnesvědčí, že jsou tyto povinnosti uvedeny v zákoně společně s povinnostmi poskytovatelů veřejně dostupné dostupné telefonní služby, která je její „vyšší úroveň“.)*

VoIP komunikace - kam a jak ji začlenit

Jde o veřejně dostupnou telefonní službu?

Veřejně dostupná telefonní služba je zvláštním variantou (podmnožinou) veřejně dostupné služby elektronických komunikací a § 2 písm. p) ji vymezuje takto:

„Pro účely tohoto zákona se rozumí: veřejně dostupnou telefonní službou veřejně dostupná služba elektronických komunikací umožňující uskutečňování národních a mezinárodních volání a přístup k číslům tísňového volání.....”

VoIP komunikace - kam a jak ji začlenit

Veřejně dostupná telefonní služba je nejnáročnější typ hlasové služby, který může poskytovatel, využívající VoIP technologie, nabídnout. Podnikatel poskytující tento typ služby má zákonem stanoveno značné množství povinností, uvedených v již zmíněné v hlavě IV. zákona 127/2005 Sb., počínaje § 61.

Zda podnikatel tuto službu nabídne či nikoli, je otázkou jeho volby a schopnosti dlouhodobě zajistit úroveň takové služby.

=> Přínos - Vyšší důvěra zákazníků, jde o nejžádanější službu.

VoIP komunikace - kam a jak ji začlenit

Pozor!

Současná legislativa zná pouze veřejně dostupnou a žádnou jinou „telefonní službu“. Na rozdíl od minulých dob není z pohledu zákona definována žádná „neveřejná telefonní služba“.

Činnost v minulosti považovaná za neveřejnou telefonní službu je nyní jen služba elektronických komunikací ve smyslu §2 písmeno n) ZoEK, případně jde o komunikaci mimo rámec zákona 127/2005 Sb.

VoIP komunikace - kam a jak ji začlenit

Shrnutí

VoIP komunikace z hlediska „služby“, je technologie běžně využívaná v celé škále služeb, včetně těch „technicky de facto služeb“, které z pohledu legislativy ani nejsou definovány a zákonem za služby považovány nejsou.

Nelze vydat jakékoli šablonovité doporučení, které by zařadilo služby využívající VoIP technologii do nějaké konkrétní kategorie zákonem vymezených služeb.

VoIP komunikace - kam a jak ji začlenit

Komunikační sítě

Podobně, jako lze analyzovat příslušnost VoIP komunikace k té které službě, lze analyzovat i síť, v níž komunikace probíhá.

Vychází se však z ustanovení § 2 ZoEK, písmena f) až m). Stanovení typu sítě je velmi často ovlivněno tím, jaká služba je v síti poskytována.

VoIP komunikace - kam a jak ji začlenit

Specifická záležitost!

poskytování veřejně přístupné telefonní služby
prostřednictvím Internetu

Služba funguje => Otázka: **Stává se Internet veřejnou
telefonní sítí ve smyslu zákona?**

Nikoli!

Operátor jen fakticky vytváří, či „emuluje“, na nižší internetové vrstvě další vyšší vrstvu veřejné telefonní sítě, z hlediska signalizace a komunikace dostatečně účinně izolované od okolního Internetu.

VoIP komunikace - kam a jak ji začlenit

Izolovanost veřejné telefonní sítě vytvořené na Internetu musí být taková, aby znemožnila vstup neautentifikovaného volání z „volného Internetu“ do veřejné telefonní sítě a jeho další směrování v ní.

Jen důsledné uplatnění takového konceptu zajišťuje ochranu veřejné telefonní sítě v internetovém prostředí a umožňuje plnění specifických povinností kladených na provozovatele takové sítě.

Používání telefonních čísel u komunikace využívající VoIP

Technologie VoIP je v současnosti využívána u celé škály hlasových služeb a v různých druzích sítí, a tomu také odpovídají používaná telefonní čísla.

Stav využívání čísel lze ukázat na situaci u členů Asociace operátorů digitální telefonie, u nichž je v současné době aktivně využíváno více než 150 tisíc čísel.

Používání telefonních čísel u komunikace využívající VoIP

Stav u členů AODT

Více než 120 tis. čísel je “místních”, tedy čísel určených k očíslování koncových bodů veřejné telefonní sítě, pro veřejnou telefonní službu, poskytovanou v pevném místě (čísla geografická).

30 tis., jsou zvláštní tzv. „nomadická“ čísla, určená pro očíslování koncových bodů veřejné komunikační sítě, určené pro přenos hlasu prostřednictvím internetového protokolu. V poměru 4:1 tedy převažují čísla „běžných pevných linek“.

Používání telefonních čísel u komunikace využívající VoIP

Pozor!

S geografickými čísly nelze cestovat ani na území téhož telefonního obvodu!

Pokud má uživatel VoIP služeb v úmyslu se svým zařízením cestovat a používat je z více míst, měl by mít k tomuto účelu zmíněné „nomadické“ číslo. Jedná se o čísla začínající kódem sítě 910 a jsou určena právě k takovému využití na cestách.

Používání telefonních čísel u komunikace využívající VoIP

Specifikum nomadických čísel

Nelze se z nich dovolat na čísla záchranného systému. Operátor je povinen takové volání blokovat, a to z důvodu nemožnosti spolehlivé lokalizace volajícího.

Více než 20 tis. klientů členů AODT má tato čísla jen jako doplňková vedle svého čísla „VoIP pevné linky“ a skutečně je využívá, byť s mnohem menší četností.

=> Dá se usuzovat, že nomadická čísla plní svůj účel.

Používání telefonních čísel u komunikace využívající VoIP

Další čísla

- čísla mobilních sítí (*zatím u VoIP u nás nevyužívána*)
- speciální čísla “barevných” linek a pod. (*běžně nabízena*)
- nadnárodní čísla UPT (+84810)
- jednotná evropská čísla (+388)

Používání telefonních čísel u komunikace využívající VoIP

Jak čísla získat?

Podat žádost o přidělení čísel k ČTÚ. „Běžná“ čísla, tedy geografická, nomadická a mobilní, se přidělují v souvislých blocích, zpravidla po 10000 číslech. Cena jednoho běžného čísla je 1,- Kč/rok a žádost podléhá správnímu poplatku 5000 Kč. Speciální čísla se nepřidělují v blocích, ale jednotlivě.

Používání telefonních čísel u komunikace využívající VoIP

Čísla pevných linek jsou i u „VoIP operátorů“ běžně přenositelná, samozřejmě ale jen tehdy, pokud je jejich uživatel také účastníkem veřejně přístupné telefonní služby.

Pokud uživatel využívá služeb neveřejné sítě, v níž mu bylo přiděleno jako přístupové s využitím provolby číslo veřejné telefonní sítě, nemusí mít na přenesení nárok. Účastníkem veřejné telefonní sítě totiž není on, ale jeho poskytovatel služby. A pak velmi záleží, jakou mají mezi sebou smlouvu.

Nomadická čísla, na rozdíl od místních či mobilních, přenositelná nejsou. Zůstávají trvale u operátora, jemuž byla přidělena.

Závěr

Aktuálně platná česká legislativa v oblasti komunikací zjednodušila podnikání v tomto odvětví a užívání nových technologií. Je však velmi mladá, stále se doplňuje a často není jasné, jak mnohá její ustanovení vykládat.

Současně dochází k dynamickému nástupu VoIP technologií, v mnoha hlediscích odlišných od technologií dosavadních, což i současná nová legislativa ne vždy zohledňuje.

Vznikají tak nejasnosti a diskuze, které je žádoucí je včas řešit, či je alespoň pojmenovat. Pokud k tomu můj příspěvek alespoň částečně pomůže, pak splní svůj účel.

DOTAZY?